

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

Handelingen

Annales

INTEGRAAL VERSLAG
VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE

COMPTE RENDU INTÉGRAL
DE LA RÉUNION PUBLIQUE DE LA

COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES

VAN

DU

05-07-2000

05-07-2000

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone - Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/000 : Parlementair Document van de 50e zittingsperiode +
het nummer en het volgnummer
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
HA : Handelingen (Integraal Verslag)
BV : Beknopt Verslag
PLEN : Plenumvergadering
COM : Commissievergadering

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e
législature, suivi du n° et du n° consécutif
QRVA : Questions et Réponses écrites
HA : Annales (Compte Rendu Intégral)
CRA : Compte Rendu Analytique
PLEN : Séance plénière
COM : Réunion de commission

Officiële publicaties uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : aff.generales@laChambre.be

Inhoud

Woensdag 5 juli 2000

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN - COM 259

Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "wapenleveringen aan Saoedi-Arabië" (nr. 442)

sprekers : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aanwezigheid van ex-AMADA-leider Ludo Martens in Congo als adviseur van president Kabila" (nr. 2293)

sprekers : **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aangekondigde oprichting van 'FAST'" (nr. 2289)

sprekers : **Pieter De Crem, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde interpellatie en mondelinge vraag van :

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aanklacht wegens genocide tegen zijn Congolese ambtgenoot Abdoulaye Yerodia Ndombasi" (nr. 459)

- de heer Mark Eyskens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het internationaal aanhoudingsbevel tegen de Congolese minister van Buitenlandse Zaken Abdoulaye Yerodia Ndombasi" (nr. 2300)

sprekers : **Mark Eyskens, Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Ferdy Willems, Karel Pinxten, Daniel Bacquelaine**, voorzitter van de PRL FDF MCC-fractie

- moties

Samengevoegde mondelinge vragen van de heren Lode Vanoost en Guido Tastenhoye aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "de mogelijke band tussen de Belgische diamanthandel en vormen van illegale wapenhandel" (nrs. 2102 en 2304)

sprekers : **Guido Tastenhoye, Lode Vanoost, Pierre Chevalier**, staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, **Marc Van Peel**, voorzitter van de CVP-fractie

Sommaire

Mercredi 5 juillet 2000

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES COM 259

Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les livraisons d'armes à l'Arabie saoudite" (n° 442)

orateurs : **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la présence comme conseiller du président Kabila de Ludo Martens, ancien leader du parti AMADA" (n° 2293)

orateurs : **Guido Tastenhoye, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'annonce de la création de 'FAST'" (n° 2289)

orateurs : **Pieter De Crem, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Interpellation et question orale jointes de :

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la plainte pour génocide déposée contre son homologue congolais, M. Abdoulaye Yerodia Ndombasi" (n° 459)

- M. Mark Eyskens au vice-premier ministre et ministre des Affaires Etrangères sur "le mandat d'arrêt international à l'encontre du ministre congolais des Affaires étrangères" (n° 2300)

orateurs : **Mark Eyskens, Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Ferdy Willems, Karel Pinxten, Daniel Bacquelaine**, président du groupe PRL FDF MCC

- motions

Questions orales jointes de MM. Lode Vanoost et Guido Tastenhoye au secrétaire d'Etat au Commerce extérieur sur "le lien possible entre l'industrie belge du diamant et des formes illégales de commerce des armes" (nos 2102 et 2304)

orateurs : **Guido Tastenhoye, Lode Vanoost, Pierre Chevalier**, secrétaire d'Etat au Commerce extérieur, **Marc Van Peel**, président du groupe CVP

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

RÉUNION PUBLIQUE DU
MERCREDI 5 JUILLET 2000

De vergadering wordt geopend om 14.05 uur door de heer **Geert Versnick**, voorzitter.

La réunion est ouverte à 14.05 heures par M. **Geert Versnick**, président.

Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "wapenleveringen aan Saoedi-Arabië" (nr. 442)

Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les livraisons d'armes à l'Arabie saoudite" (n° 442)

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de mensenrechten zijn nog maar eens aan de orde. We worden er bijna wanhopig van. Wij als parlementsleden hebben terzake beperkte bevoegdheden. Wij doen wat we kunnen en we kunnen moeilijk anders dan daarover thema's aansnijden. U als minister hebt meer mogelijkheden en u hebt al veel gedaan voor de mensenrechten.

Wij hebben onze lof daarvoor niet gespaard en we brengen begrip op voor een aantal van uw argumenten. Begrip betekent echter niet dat we er volledig mee instemmen. De diplomatieke weg is soms boeiender dan publieke verklaringen. Het is ook onze zorg om rekening te houden met de economische belangen. Gisteren hebben we in De Morgen een artikel gelezen van de gedelegeerd bestuurder van Fabrimetal, over Mexico. De man schrijft dat de affaire-Mexico ons politiek en economisch duur te staan komt. Dat hebt u ook gezegd, maar ik wil erop wijzen dat zijn premissen verkeerd zijn. De man schrijft namelijk dat Mexico een democratische staat is die op het internationale toneel als dusdanig ook wordt erkend. Ik heb daarover mijn twijfels, vooral wat de onderdrukking van de inheemse bevolking betreft, met name de indianen.

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

OPENBARE VERGADERING VAN
WOENSDAG 5 JULI 2000

In dezelfde De Morgen las ik op een andere bladzijde een aantal uitspraken die een appreciatie uitdrukken over een zeer recent verleden van Mexico. Ik citeer een aantal uitspraken : "Einde van de perfecte dictatuur, oude kwalen als omkopen en intimidatie, een loodzwaar verleden waarin één partij met de overheid samenvalt en elke oppositie onmogelijk maakt". Dat zijn uitspraken van een plaatselijke correspondent. "De Chiapas gaan nog steeds gebukt onder geweld en hun toekomst ziet er nu wat rooskleuriger uit. Ik hoop dat Fox, de nieuwe president, het mensenrechtenimago van Mexico wat kan opkrikken." De Mexicaanse correspondent hier in Brussel voegt eraan toe : "Crisissen zoals die met de Mexicaanse wapens hebben onze Mexicaanse geloofwaardigheid weinig goed gedaan." Fox zelf zegt dat hij eindelijk de Chiapa-kwestie wil regelen.

Mijnheer de minister, ik concludeer hieruit dat onze houding ten opzichte van Mexico wel degelijk zin had. Inheemse volkeren zijn belangrijk en ik heb dat trouwens van bij mijn eerste uiteenzetting gezegd.

Ik keer nu terug naar Saoedi-Arabië waarover het vandaag gaat. Het relaas van vandaag heeft een hele voorgeschiedenis. Op 2 mei heb ik rond dit thema staatssecretaris Chevalier ondervraagd. Zijn antwoord kon worden samengevat in vier punten. Ten eerste, zegt hij dat hij enkel verantwoordelijk is voor dossiers uit Vlaanderen of Nederlandstalig Brussel. Ten tweede, en ik citeer hem letterlijk : "In de tien maanden dat ik deze verantwoordelijk draag, heb ik geen enkele definitieve uitvoervergunning met eindbestemming Saoedi-Arabië goedgekeurd." Ten derde, in de toekomst zal hij geval per geval beoordelen volgens artikel 4 van de bekende wet van 5 augustus 1991 rekening houdend met de Europese gedragscodes voor wapenuitvoer. Ten vierde, en ik citeer : "België heeft een van de strengste reglementeringen van de wereld. Andere landen beleiden de wapenembargo's met de lippen. Ik heb erop aangedrongen dat dit binnenkort aan de agenda van de Europese Ministerraad zal komen. Ik houd immers absoluut niet van hypocrisie in deze materie."

Ferdy Willems

Wij waren met deze antwoorden tevreden. Zoals gesugereerd door staatssecretaris Chevalier vragen wij vandaag hetzelfde aan u wat de Franstalige dossiers betreft.

Wij hebben op 3 mei 2000 een schriftelijke vraag ingediend. Uit uw antwoord van 5 juni 2000 moet ik, ter verduidelijking van de vergadering, enkele punten citeren: "Ik ga niet akkoord met de meningen van het geachte lid over de aard van de Saoedische regering noch over het ontbreken van een rechtsstaat in dat land, dat de principes van het Koran-recht wil respecteren. Dit gezegd zijnde begrijp ik wel de emotie van het geacht lid, wat betreft de traditionele toepassing van dit recht in een modern land". Daarna herhaalt u nogmaals dat u reeds veel voor de mensenrechten hebt gedaan. Dat is ook evident. Dan schrijft u dat discretie in de diplomatie beter is dan openbare verklaringen, die door de betrokken autoriteiten als onrechtvaardig worden beschouwd. De kern van het antwoord is echter dat u en ik citeer: "vergunningen hebt verleend voor de export van militair materiaal naar Saoedi-Arabië, een vreedzaam land dat altijd correct handelde in een regio waar andere staten veelal een agressief tot expansionistisch gedrag vertoonden". Daarna verwijst u naar een verslag dat nog naar het parlement moet worden gezonden. Ik hoop dat dit ons sneller dan gebruikelijk zal bereiken. Verder zegt u met de nieuwe aanvragen de gebruikelijke procedures te zullen volgen overeenkomstig de wet van 5 augustus 1991.

Dit antwoord voldeed absoluut niet. Daarom wil ik u vandaag interpellieren en ik zal mij daarvoor op twee elementen baseren. Ten eerste, zou Saoedi-Arabië naar uw mening een rechtsstaat zijn. Artikel 4 bepaalt dat elke aanvraag voor wapens moet worden verworpen als het land van bestemming de rechten van de mens schendt. Ten tweede, heb ik inzake de wapenleveringen een hele reeks bezwaren. Deze wapenleveringen zullen in Saoedi-Arabië tot de interne onveiligheid en instabiliteit bijdragen. Ook buiten Saoedi-Arabië wordt dit een gevaarlijke zaak. In een verslag over de wapenleveringen van 1998, het verslag van 1999 is nog niet ter beschikking, spreekt men over 3,8 miljard wapenleveringen, wat 1/4 van het totaal aantal wapenleveringen is. Dat is heel wat.

Ik zal inzake het eerste element, Saoedi-Arabië als rechtsstaat, mijn bronnen vermelden. Ik haal mijn informatie uit de rapporten van Amnesty International van 28 maart 2000 met als titel: "Saoedi-Arabia, a recent state of suffering" en van 10 mei 2000 met als titel: "A justice system without justice". Dat zijn twee heel duidelijke rapporten. Amnesty International heeft gisteren bevestigd dat er nog gelijklopende rapporten over Saoedi-Arabië zullen volgen.

U hebt gisteren de gelukwensen van de heer Jan Brokatus van Amnesty International ontvangen. Daarbij kan ik mij overigens aansluiten. De heer Brokatus is voor mij

geen onbekende. Namens mijzelf en de heer Brokatus wil ik onderstrepen dat wij nog steeds met lof kunnen zwaaïen waar het goed is en kritisch zullen zijn waar we het nodig vinden.

Een eerste punt in de kwestie Saoedi-Arabië is de politieke structuur van het land. U noemt het een rechtsstaat. Ik stel vast dat daar geen vakbonden bestaan, geen organisatie voor advocaten, geen politieke partijen, geen verkiezingen, geen godsdienstvrijheid. Het bezit van een bijbel geeft reeds tot aanhoudingen geleid en afvalligen van het islamitische geloof kunnen de doodstraf krijgen. Als dat een rechtsstaat is, begrijp ik er niets meer van.

Een tweede punt is de juridische structuur. Een aantal van de wetten van Saoedi-Arabië zijn ongeschreven, steunend op de orale traditie van de Koran. Een aantal wetten zijn zelfs niet beschikbaar voor het publiek. Veel geschreven wetten zijn vaag en ruim interpreteerbaar. Men huldigt, volgens de islamitische terminologie, de wahabi-interpretatie van de Sharias. Ik bespaar u de technische uitleg. Ik geef een voorbeeld van de vage wetten. Een vrouw, die alleen of samen met een man die niet haar echtgenoot is, op straat wandelt, kan van prostitutie worden beschuldigd.

De juridische structuur is zeer discriminerend voor de vele vreemde arbeiders. Een groot aantal arbeiders komt onder meer uit de derdewereldlanden. Dit zijn vaak vrouwen, veelal uit de Filipijnen. De juridische structuur is ook voor de vrouw discriminerend.

Geen enkele rechter in dat land is een vrouw. Ter illustratie, een vrouw mag bij wet geen auto besturen in dat land. Het is ook uitdrukkelijk discriminerend ten opzichte van islamitische minderheidsgroepen en christenen. De juridische macht laat toe dat de uitvoerende macht, de Koning en de ministers, zich rechtstreeks bemoeien met vonnissen. Ik zou dit dus geen juridische structuur van een rechtsstaat noemen.

Ten derde, zijn er de juridische procedures van Saoedi-Arabië die met kritiek omgeven zijn. Het land kent een systeem van willekeurige aanhoudingen met een beruchte brutaliteit. Ik heb daarover schrijnende rapporten gelezen van de religieuze politie. Alleen al de term religieuze politie maakt mij argwanend. Wie aangehouden wordt, krijgt dikwijls geen informatie over de reden van de aanhouding. Men heeft dikwijls zelfs geen recht op verdediging. De ambassadeur van Saoedi-Arabië heeft in 1995 in Londen letterlijk verklaard dat dit bij hen niet nodig is omdat de rechter in feite als advocaat van de beschuldigde handelt. De zittingen zijn dikwijls geheim en zeer kort. Er zijn doodvonnissen uitgesproken in vijf minuten. Veel gedetineerden worden incommunicado gehouden. Dat betekent hechtenis zonder dat ze wie dan ook mogen zien, geen advocaat of geen familie, soms gedurende jaren. Soms worden bekentenissen afgedwongen onder foltering met stokslagen, elektrische

Ferdy Willems

schokken, sigarettenpeukjes en het uittrekken van nagels. De Saoedische wetgeving zegt dat de beschuldigde zijn bekentenissen mag intrekken als hij zegt dat ze onder foltering zijn afgedwongen. Verder doet de rechter echter niets. Men kan gewoon herbeginnen. Tot slot is er een heel zwakke en betekenisloze beroepsprocedure.

De voorzitter : Collega Willems, ik heb u reeds signalen gegeven dat het tijd is om af te ronden.

De heer Ferdy Willems (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, ik ga nog even in op de juridische straffen. Dit zijn zweepslagen, amputatie en doodstraf. Ik had daar nog heel wat over te vertellen maar dat kan blijkbaar niet meer. Ik vind dit niet meer ernstig, ik ben pas acht minuten aan het woord.

Ik kom dan bij de wapenleveringen. Ik vind het erg dat ik dit niet kan brengen, maar goed. Mijnheer de minister, voor 1990 was Saoedi-Arabië de leverancier van allerlei islamitische fundamentalistische organisaties, zoals het FIS, Nagda in Tunesië, de Taliban in Afghanistan, de Hamas-beweging en de Moslimbroeders. Na 1990 keerden deze fundis zich door de Golfoorlog tegen Saoedi-Arabië zelf. Saoedi-Arabië wordt de arroseur arrosé, de begieter wordt begoten. In het Nederlands noemt men dit door zijn eigen vlooiën gebeten worden. Nu krijgen we in Saoedi-Arabië naast een zogenaamd liberaal-democratische oppositie ook een gewapende oppositie tegen het regime, onder andere de Tijgers van de Golf, de Partizanen van Allah en vooral ook de groep van Osama Ben Laden die bijzonder terroristisch te werk gaat. De man steunt terroristen in heel de islamitische wereld en verklaart dat hij ook de burgerbevolking niet zal sparen bij zijn gewapende aanval. Als u weet dat Saoedi-Arabië vol zit met Amerikaanse adviseurs, dat er reeds verscheidene aanslagen op Amerikanen zijn geweest en dat het verzet van de Saoedi tegen de westerse aanwezigheid in Saoedi-Arabië groeit, dan zeg ik dat onze wapens tegen westerlingen zullen worden gebruikt.

Ik vermeld tot slot nog dat Saoedi-Arabië een land is met verschillende militaire strekkingen, met diverse groepen rond de koninklijke familie en rond officieren. Verscheidene bronnen vermelden dat daar ooit een gewapend conflict zou kunnen uitbreken.

Als laatste punt zou ik het willen hebben over de wapenleveringen zelf. Uit rapporten blijkt dat er in Centraal-Afrika, u terecht zeer dierbaar, wapens zijn gevonden van Saoedische afkomst.

Mijnheer de minister, ik had u graag een aantal vragen gesteld. Welke wapens zijn er geleverd ? Wat doet u met die uitgebreide rapporten van Amnesty International ? Heeft de minister daarmee rekening gehouden ? Hoe kunt u ertoe komen Saoedi-Arabië een rechtsstaat te noemen die de Koran-wet wil respecteren ? Is dit

verzoenbaar met artikel 4 uit de wet van 5 augustus 1991 ? Wat is de relevantie van uw antwoord waarin u het hebt over een vreedzaam land dat altijd correct handelde ? Zijn er aan Saoedi-Arabië wapens geleverd met een positief of negatief advies van de administratie ? Zijn er wapens geleverd met een positief of negatief advies van de diplomatie ? Welke is de bestemming van die wapens ? Wie zijn de eindgebruikers ? Is dat de politie, het leger of de religieuze politie ?

Mijnheer de minister, hebt u aanwijzingen waaruit blijkt dat Saoedi-Arabië dienst doet als draaischijf voor wapensmokkel ? Voor welke bedragen werd er onder uw bestuur reeds geleverd ?

Mijnheer de minister, tot daar mijn eerste betoog terzake.

Minister Louis Michel : Mijnheer de voorzitter, collega's, de lijst die is toegevoegd aan het koninklijk besluit van 8 maart 1993, die de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik bestemd materieel en de bijhorende technologie regelt, onderwerpt alle vuurwapens, ongeacht hun wijze van schieten - bijvoorbeeld tweede categorie, sectie 1 en 2 - of hun bestemming, aan het vergunningsstelsel dat door de wet van 5 augustus 1991 werd ingevoerd. Bijgevolg zijn de P-90's en alle categorieën van wapens voor militaire doeleinden die u in uw interpellatie hebt opgesomd aan diezelfde regeling onderworpen.

De wet bepaalt dat uit- of doorvoervergunningen moeten worden verworpen als ze haaks staan op de buitenlandse belangen of de internationale doelstellingen van ons land en in het bijzonder als ze zouden bijdragen tot een duidelijke schending van de mensenrechten. Er moet dus een evident verband zijn tussen de uitvoer en een duidelijke schending van de mensenrechten. Dit verband wordt door mijn diensten, ook in het geval van Saoedi-Arabië, onderzocht. De uitvoer naar dat land betreft voornamelijk uitrusting die voor de landsverdediging is bestemd. Aangezien het land niet met interne spanningen of conflicten met buurlanden te kampen heeft, kan er dan ook geen oorzakelijk verband worden vastgesteld.

Saoedi-Arabië ligt echter wel in een kwetsbare geopolitieke regio en dicht bij zijn grenzen hebben er al conflicten gewoed. De situatie rechtvaardigt het behoud van een daadwerkelijke defensiecapaciteit, des te meer daar de energiebronnen van het land de begeerte van andere landen kan aanwakken. De aanval op Koeweit heeft een precedent geschapen waaruit blijkt dat een dergelijke mogelijkheid niet louter hypothetisch is.

Verder heb ik niets aan mijn vorige verklaringen over het land toe te voegen. Mijn administratie onderzoekt alle vergunningen voor de uitvoer van militair materieel naar Saoedi-Arabië en er wordt rekening gehouden met hun

Louis Michel

adviezen. Sinds mijn aantreden heb ik definitieve uitvoervergunningen voor dat land toegekend ten bedrage van 2 608 566 000 Belgische frank. Die cijfers betreffen voor 9,1% de uitvoer van licht materieel en lichte munitie tot 20 millimeter en voor 90,1% zwaar en middenzwaar materieel en munitie. De uitvoer is voornamelijk voor de Nationale Garde bestemd.

De heer **Ferdj Willems** (VU&ID) : Mijnheer de minister, bondgenootschap is natuurlijk geen afdoende motief. U zegt dat de zaak is onderzocht door uw diensten. Wat u dan doet met de rapporten van Amnesty International begrijp ik niet. Ik neem aan dat u ze kent. Er worden schrijnende toestanden in beschreven, zoals zweepslagen en amputaties. De jongste 20 jaar zijn er 1 160 doodstraffen uitgevoerd. De voorbije 5 maanden zijn er 11 doodstraffen geweest. Ik bespaar u de gruwelijke details daarover. Ik heb u aangetoond dat dit land absoluut geen rechtsstaat is. Bovendien zegt u dat er geen interne spanningen zijn, maar onmiddellijk nadien hebt u het over de Golfoorlog, Jemen en spanningen binnen de koninklijke familie die kunnen leiden tot conflicten.

Gisteren hebt u nog gezegd dat u economische contracten zou willen verbinden aan het respecteren van de mensenrechten. Waarom doet u dat dan niet in dit geval ? De cijfers die u mij geeft, zijn onthutsend. In 1998 was het 3,8 miljard. Wij zijn begin juli en zitten nu reeds aan 2,6 miljard. Het gaat dus dezelfde weg op. Mijnheer de minister, u weet dat ik voor u veel respect heb, net als voor uw inspanningen voor de mensenrechten, maar in dit dossier zijn wij het absoluut niet eens. Wij zullen met de zaak-Saoedi-Arabië voortgaan. Ik neem mij voor om in de nabije toekomst wetgevende initiatieven te nemen om met die wapenleveringen een andere kant uit te gaan, want dit kan echt niet.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Regeling van de werkzaamheden

Ordre des travaux

Aangezien de heer Pieter De Crem nog niet aanwezig is, gaan wij over tot punt 2ter van de agenda.

Mondelinge vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aanwezigheid van ex-AMADA-leider Ludo Martens in Congo als adviseur van president Kabila" (nr. 2293)

Question orale de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la présence comme conseiller du président Kabila de Ludo Martens, ancien leader du parti AMADA" (n° 2293)

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, onlangs was u in Congo en Burundi. Wij zullen nog de gelegenheid hebben om u uitgebreid te ondervragen over dat bezoek. Ik zal mijn vraag beperken tot het feit dat in een aantal krantenberichten werd gesignaleerd, onder meer door Axel Buyse in De Standaard, dat de heer Ludo Martens, die door hem "de historische leider van de Partij van de Arbeid, het vroegere Amada" wordt genoemd, blijkbaar aanwezig was op de plechtigheden in Kinshasa naar aanleiding van 40 jaar onafhankelijkheid van Congo. Mijnheer de minister, ik hoop u waarschijnlijk de heer Ludo Martens niet voor te stellen. Hij is een communistisch ideoloog, een aanhanger van het marxisme-leninisme. Hij heeft grote bewondering voor de Chinese dictator Mao, net als voor Jozef Stalin die, zoals u weet, meer dan 20 miljoen doden op zijn geweten heeft. Uit het krantenverslag blijkt dat Ludo Martens daar als een soort adviseur van Kabila zou optreden. Hij schijnt er dezelfde opvattingen als Kabila op na te houden, onder meer wat de nefaste rol betreft die de Amerikanen zouden spelen in het conflict met Kabila's vroegere bondgenoten Rwanda en Oeganda en met de diverse rebellenbewegingen in dat land.

Buyse noemt het "oververeenvoudigende samenzweringstheorieën, die hoe dan ook al diep onder de gewone Congolezen in de cités van Kinshasa zijn doorgedrongen." Daarom, mijnheer de minister, moeten enkele vragen dringend worden gesteld.

Ten eerste, werd u vooraf op de hoogte gebracht van de aanwezigheid van Ludo Martens in de directe entourage van president Kabila door de Belgische inlichtingendiensten of eventueel door bevriende buitenlandse inlichtingendiensten ? Indien wel, van welke aard waren deze inlichtingen ? Indien niet, hoe komt het dat u onwetend bleef over een niet-onbelangrijk gegeven ?

Ten tweede, volgt de Belgische ambassade ter plaatse de activiteiten van de heer Ludo Martens in Kinshasa ? Wat heeft de Belgische ambassade tot op heden kunnen vaststellen ? Welke rol speelt Martens daarin ? Het marxistisch-leninistische verleden van de heer Martens kennende, verontrust het u niet, mijnheer de minister, dat een dergelijke persoon blijkbaar invloed heeft op het beleid van president Kabila ?

Ten derde, is er overleg geweest of zijn er contacten geweest met de Amerikanen over de aanwezigheid van Martens in de directe omgeving van Kabila, gezien het hevige anti-Amerikanisme van de heer Martens ? Indien wel, wat is het eventuele resultaat van deze contacten geweest ?

Ten vierde, hebt u al maatregelen genomen of bent u dat van plan ? Zo zou u bepaalde opdrachten kunnen geven aan de Belgische ambassade ter plaatse om de activiteiten van de heer Martens in de gaten te houden.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik kan een zeer kort antwoord geven. De Belgische ambassade in Kinshasa is op de hoogte van de aanwezigheid van onze landgenoot, de heer Martens, in Kinshasa. Hij heeft echter nooit contact gezocht met onze ambassade, wat zijn volste recht is. Onze ambassade is niet op de hoogte van het feit of hij in Congo een officiële functie zou bekleden. De heer Martens verspreidt geregeld in de Congolese media zijn gedachtegoed, wat ook nog steeds zijn recht is. Ludo Martens treedt in Congo op als een privé-persoon en maakt in deze context gebruik van zijn recht op vrije meningsuiting. Er zijn mij geen aanwijzingen bekend waaruit zou blijken dat hij invloed zou uitoefenen op het beleid van de Congolese regering. Er is geen overleg gepleegd met de Verenigde Staten over hem en er is geen enkele aanleiding om hierover officieel overleg te plegen met hen. Ten slotte, ik ben niet van plan enige maatregelen te nemen.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aangekondigde oprichting van 'FAST'" (nr. 2289)

Question orale de M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'annonce de la création de 'FAST'" (n° 2289)

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik verontschuldig mij dat ik te laat ben, ik bevond mij in de commissie voor de Binnenlandse Zaken.

Mijnheer de minister, we hebben van de pers vernomen dat u een First Aid Saving Team zou gaan oprichten. Het zou de naam FAST krijgen en zou instaan voor dringende internationale bijstand bij natuurrampen of grote rampen.

Ten eerste, wat is het concept van dit initiatief ? Hoe is het totstandgekomen ? Wat is de opportuniteit om het te openbaren naar aanleiding van een aantal buitenlandse engagementen ?

Ten tweede, wie zal er, volgens het ontwerp, beslissingsverantwoordelijkheid dragen met betrekking tot de inzet, de begeleiding en de afronding van dergelijke operaties ? Onder welk mandaat zullen ze plaatsvinden ? Wie zal ervan de eindverantwoordelijkheid dragen ?

Ten derde, past de organisatie van de activiteiten van FAST, onafgezien van zijn rechtsvorm, niet in bestaande en gelijklopende initiatieven, die door de Belgische overheid worden ondernomen via de hervormde ontwikkelingssamenwerking en via internationale engagementen ?

Op welke manier zal een dergelijk initiatief gefinancierd worden ? Zal er voor de gepresteerde diensten van bemiddeling een soort factuur worden opgesteld ?

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, de regering heeft een initiatief genomen dat ertoe strekt het optreden van België bij rampen in het buitenland beter en binnen zeer korte termijn te coördineren. Het is vooral een coördinatietaak. De regering werkt de structuur, de werking en de budgettaire weerslag van deze nieuwe dienst uit. Als er terzake een beslissing is genomen, zal ik de heer De Crem al de nodige informatie meedelen. Dit punt zal wellicht volgende week in de Ministerraad worden besproken. Op dit ogenblik blijven een aantal elementen onduidelijk.

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : Mijnheer de minister, was minister Flahaut eveneens op de hoogte van het initiatief ? Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat hij door uw aankondiging in snelheid is gepakt en slechts ter elfder ure heeft verklaard dat hij op de hoogte was.

Minister **Louis Michel** : Ik heb samen met de ministers van Landsverdediging en Binnenlandse Zaken een nota voor de Ministerraad voorbereid. De beslissingen zullen worden genomen door de Ministerraad. Structureel is het project niet zo zwaar als u denkt. Het is in de eerste plaats een coördinatieopdracht.

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : De aankondiging van het initiatief was een substantieel en volkomen nieuw gegeven. Uw uitspraak dat het in de eerste plaats een coördinerende opdracht is, laat ik voor uw rekening.

Mijnheer de minister, ik dring erop aan in de toekomst aan communicatiestoornissen te vermijden en ervoor te zorgen dat de minister van Landsverdediging mee kan beslissen. Hij gaf de indruk niet betrokken te zijn geweest bij dit project.

De **voorzitter** : Een aantal zaken werden snel beslist.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Samengevoegde interpellatie en mondelinge vraag van :

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aanklacht wegens genocide tegen zijn Congolese ambtgenoot Abdoulaye Yerodia Ndombasi" (nr. 459)

- de heer Mark Eyskens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het internationaal aanhoudingsbevel tegen de Congolese minister van Buitenlandse Zaken Abdoulaye Yerodia Ndombasi" (nr. 2300)

Interpellation et question orale jointes de :

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la plainte pour génocide déposée contre son homologue congolais, M. Abdoulaye Yerodia Ndombasi" (n° 459)

- M. Mark Eyskens au vice-premier ministre et ministre des Affaires Etrangères sur "le mandat d'arrêt international à l'encontre du ministre congolais des Affaires étrangères" (n° 2300)

De heer **Mark Eyskens** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de pers maakt melding van het gerucht dat de heer Vandermeersch, onderzoeksrechter van het Brusselse parket een internationaal aanhoudingsmandaat zal uitvaardigen tegen de heer Yerodia, Congolees minister van Buitenlandse Zaken. U hebt de heer Yerodia ontmoet tijdens de viering van 40 jaar onafhankelijkheid van Congo. Volgens de media zouden president Kabila en zijn minister van Buitenlandse Zaken op de hoogte zijn van het "nakend internationaal aanhoudingsmandaat". Het parket van Brussel zwijgt in alle talen. Dit is een wijze houding. In de lange en duistere wandelgangen van het parket wordt echter gefluisterd dat het een politiek lek is.

De hele zaak is onverkwikkelijk en ik heb er de volgende bedenkingen bij. Het belangrijke en essentiële mensenrechtenbeleid van de regering, welke zij ook is, kan worden aangetast door zo'n incident, dat op het eerste gezicht een klein incident is. De indruk wordt gewekt dat er een lek werd georganiseerd ten gunste van een buitenlands minister die eventueel in het gedrang komt omwille van de schending van mensenrechten. Ingevolge het lek krijgt hij de gelegenheid om zich aan een gerechtelijke procedure te onttrekken, gewoon doordat hij niet naar België komt of wegblijft uit de landen waar het aanhoudingsmandaat geldig is. Dit is een eerste bijzonder bezwarende consequentie van het lek.

Daarnaast doorkruist zo'n lek een gerechtelijk onderzoek en kan het wijzen op de inmenging van de ene macht, in casu de uitvoerende macht, in de bevoegdheden van de andere macht, in casu de gerechtelijke macht.

Wij hebben een hele reeks vragen, mijnheer de minister.

Ten eerste, wie heeft de informatie gelekt naar wie ? Hebt u daarover inlichtingen ? Wat was de bedoeling van het lek ?

Ten tweede, het is niet de eerste maal dat de regering, inzonderheid de minister van Justitie, eventueel op aandringen van deze commissie een onderzoek gelast naar

een lek om te achterhalen wie waarvoor verantwoordelijk is. Niet optreden zou dit incident tot een negatief precedent maken. Het tegenovergestelde levert ongetwijfeld een goed precedent op. Vandaar mijn pleidooi voor een dergelijk onderzoek.

Mijnheer de minister, het is aan te bevelen dat uzelf als vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken hopelijk vóór het reces de commissie uitleg verschaft over de omstandigheden en wie waarvoor verantwoordelijk is geweest.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik heb gisterenochtend om 7.00 uur voor de eerste keer op de radio gehoord over uw merkwaardige escapades - om het eufemistisch uit te drukken - op juridisch vlak in Congo. Men berichtte dat u uw ambtgenoot in Congo had ontmoet, die nochtans hier vervolgd wordt, en wel op verdenking van genocide of volkenmoord. Bovendien zou u zich daarvoor als het ware bij de regering van wat genoemd wordt de democratische republiek Congo hebben verontschuldigd met te wijzen op de scheiding der machten. Tegelijk zou u de betrokkene ervoor hebben gewaarschuwd dat hij, indien hij het land verlaat, het gevaar loopt te worden aangehouden. Dat kwam zeer kil over. Zo'n houding is geenszins in overeenstemming met wat men ons de afgelopen maanden probeert wijs te maken, namelijk dat de bont en blauwe coalitie die aan de macht is, een politiek voert waarin de mensenrechten centraal staan.

Mijnheer de minister, televisie is een zeer duidelijk medium. Gisterenavond keek ik naar de VRT. Ik moet bekennen dat ik niet naar de RTBF gekeken heb. Daar kwam dit niet koud over; het kwam griezelig over. Dat woord is niet te sterk. Eerst zagen wij uw ambtgenoot van de zogenaamde democratische republiek Congo die aan het oproepen was "tot de uitroeiing en volledige vernietiging van het ongedierte, de Rwandese en Oegandese indringers". Dit citaat was zowel te horen op de VRT als te lezen in De Morgen van vandaag, een dagblad dat men er niet van kan verdenken gelinkt te zijn aan het Vlaams Blok. Men zag hem dat op TV zeggen. Daarna zag men de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken van dit land vriendelijk de hand schudden van een man die ik niet anders kan betitelen dan als een tweede editie van Radio Mille Collines maar dan gevestigd in Kinshasa. Ik vond dit toch iets te sterk.

We weten al lang dat de buitenlandse politiek van dit land zeer hypocriet is. Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, het is nog niet zo lang geleden dat u zelfs niet op de foto wou staan met een Oostenrijks minister. De hand schudden van iemand die hier officieel in beschuldiging gesteld wordt wegens genocide vormt voor u of de regering blijkbaar echter geen probleem. Dit is niet alleen hypocriet, het is nog sterker. Wij stellen vast dat het u

Francis Van den Eynde

allemaal koud laat. Ondanks wat er in Congo gebeurt met betrekking tot de mensenrechten - en daar gebeurt niet bepaald in goede zin wel een en ander - hebt u slechts één visie. Neemt u het mij niet kwalijk, maar ik zou die visie bijna typisch francofoon noemen. Het gaat namelijk om heimwee naar het koloniaal verleden en de grote rol die België in Afrika zou kunnen spelen. Van die francofone kinderdroom zijn wij nuchtere Vlamingen, voor zover we hem ooit gedeeld zouden hebben, al lang genezen. Als men die droom wil realiseren, spelen mensenrechten blijkbaar geen rol meer.

Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, u bent door de oppositie in het algemeen en door het Vlaams Blok in het bijzonder gewaarschuwd. Ik herinner u aan de verschillende vragen die hieromtrent gesteld werden door de heer Sevenhans. Met betrekking tot uw reis naar Congo, zogezegd om er de veertigste verjaardag te vieren van de onafhankelijkheid - hoewel er helaas niet veel te vieren viel, hebben wij u gewaarschuwd dat u uw vinger in een toestel stak waarmee u niet alleen u zelf maar heel ons land zou kunnen pijnigen. Wij zijn nu zo ver. Wij hebben gezien hoe ridicul onze politiek was met betrekking tot de campagne tegen het brave Oostenrijk waar men niets ergers gedaan had dan stemmen voor een partij die niet in de smaak valt van de bewindvoerders in dit land. Nu zien we dat onze politiek zelfs tragisch wordt. We spelen nu mee met mensen die ernstig verdacht worden van genocide.

Bovendien hebt u terzake duidelijk weinig rekening gehouden met de scheiding der machten want uit berichten in De Morgen en andere Vlaamse kranten van vandaag blijkt dat u de betrokkene hebt verwittigd en dat u zelfs met het Congolese staatshoofd over deze zaak hebt gesproken. U zou niet alleen excuses hebben geuit voor ons juridisch systeem maar bovendien hebt u hen op de hoogte gebracht. Dit is toch wel zeer merkwaardig.

Mijnheer de minister, hoe kunt u dit nog rechtekken? Wat kunt u nog doen? U hebt destijds in de zaak-Pinochet dure advocaten ingehuurd maar dit zal in deze zaak niet meer helpen. U kunt dit niet meer rechtekken. U hebt van onze buitenlandse politiek een puinhoop gemaakt en wij dragen daarvan allemaal de gevolgen.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega Eyskens, ik heb uiteraard geen toegang tot dit gerechtelijke dossier. Ongeveer twee maanden geleden werd ik hierover echter ondervraagd door twee journalisten.

Ik heb de Congolese overheid niet ingelicht over het gerechtelijke dossier tegen minister Yerodia en dit om verschillende redenen.

Ten eerste, ik wil het principe van de scheiding der machten ten volle respecteren. Ten tweede, precies omwille van die scheiding der machten heb ik geen toegang tot dit dossier.

Dit gezegd zijnde, heb ik redenen om te geloven dat de Congolese overheid wist dat er een klacht was ingediend tegen minister Yerodia. Hierover ondervraagd te Kinshasa, heb ik geantwoord dat het uitgesloten was tussenbeide te komen in een dergelijke aangelegenheid. Gelet op de scheiding van de machten die in ons land geldt, kon ik mij niet veroorloven mij in dit dossier uit te spreken of hierin tussenbeide te komen.

Naast hetgeen ik reeds heb geantwoord aan de heer Eyskens, antwoord ik aan de heer Van den Eynde dat ik niet de minste spijt heb over mijn reis naar Centraal-Afrika. Die reis had immers tot doel hulde te brengen aan het Congolese volk, zowel in Kisangani - dat te leiden heeft onder de oorlog - als in Kinshasa ter gelegenheid van de veertigste verjaardag van de onafhankelijkheid.

Wat uw vergelijking met het dossier-Pinochet betreft, betreur ik vanzelfsprekend de feiten waarvoor minister Yerodia zal worden vervolgd. Op geen enkel ogenblik heb ik de goede werking van de justitie tegengewerkt.

Ten slotte hoop ik dat de gerechtelijke problemen van een enkel individu onze betrekkingen met de republiek Congo niet zullen schaden.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de minister, ik zal zeer kort zijn.

U wou en u wilt nog steeds niet op een foto staan met een Oostenrijks minister maar u hebt zopas nog eens herhaald dat u geen spijt hebt van uw reis naar Congo waar u de hand hebt gedrukt van iemand die wordt verdacht van genocide. Wij hebben gisteren op televisie allemaal kunnen zien hoe hij een oproep deed om bepaalde mensen in de Congolese hoofdstad uit te roeien.

U hebt daarover dus geen complexen, u bent daarover niet beschaamd, maar wij zijn het in uw plaats. In uw plaats ben ik beschaamd voor wat ik hier moet meemaken.

De heer **Mark Eyskens** (CVP) : Mijnheer de minister, in uw antwoord schijnt u te suggereren dat de Congolese overheden op de hoogte werden gebracht van een mogelijk aanhoudingsmandaat vanuit het Belgisch gerecht.

Minister **Louis Michel** : Dat heb ik niet gezegd. Ik had wel het gevoel dat zij op de hoogte waren dat er iets gaande was met betrekking tot de heer Yerodia. Dat was mijn gevoel, maar ik heb niet gesproken over het gerecht.

De heer **Mark Eyskens** (CVP) : Maar hoe dan ook, de Congolese overheden werden op de hoogte gebracht. Loont het dan niet de moeite om in te gaan op mijn verzoek en een onderzoek te gelasten via de minister van Justitie naar de oorsprong en de verantwoordelijkheden voor het lek in deze aangelegenheid?

De heer **Ferdij Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, ik heb uiteraard gisteren ook Yerodia gehoord over die luizen en die microben. Hij heeft er nog wat bij gezegd dat hier nog niet werd vernoemd en dat ik nog erger vond. Hij onderstreepte dat hoe lang het gaat duren vooraleer die microben en luizen zijn uitgeroeid, afhangt van de weerstand van die microben. Dat is een taaltje dat men in bepaalde publicaties tussen 1939 en 1945 kon lezen. Dit is dus zuiver racisme en ik begrijp niet waarom wij daar ook niet tegen hebben geprotesteerd. Net als anderen vind ik dat dit haaks staat op onze houding tegenover Oostenrijk en Chili. Mijns inziens is dit ook vergelijkbaar met het dossier dat ik daarstraks heb vermeld, namelijk Saoedi-Arabië. Yerodia heeft tientallen doden op zijn geweten; het regime in Saoedi-Arabië heeft er duizenden op zijn geweten en wordt jaarlijks met miljarden bedeed. Ik stel vast dat hier een zekere inconsequentie is, voorzichtig uitgedrukt. Ik vraag mij af welke politieke gevolgen dit heeft. Ik kan mij niet indenken dat een aantal politieke partijen uit de huidige meerderheid - socialisten, groenen en liberalen - zich hierbij ongenueanceerd kunnen aansluiten.

Het antwoord van de minister heeft mij deels bevredigd. U ontkent de informant te zijn geweest. Het zou er nog moeten bij komen ! Ik ben blij dat u dat hier openlijk ontkent. Ik neem aan dat u de waarheid spreekt, ik twijfel daar geen seconde aan. Als men in Kinshasa iets wist, vind ik het wel de moeite waard om dat te onderzoeken. In essentie steun ik het beleid waar dit de mensenrechten betreft, maar ik vraag mij echt af of met de antwoorden over Saoedi-Arabië, met de frappante contradictie tussen ons terechte optreden in Chili en Oostenrijk - terecht in de principes, niet altijd in de methoden of de uitwerking, maar dat is een andere zaak - het beleid nog verzoenbaar is met wat men hier tegenover een publieke racist doet. Men had minstens reeds lang, in Kinshasa zowel als hier, openlijk de principes van deze man moeten afkeuren. Die waren vorige week en voor veertien dagen ook bekend, maar ik heb daartegen destijds geen protesten gehoord.

De heer **Karel Pinxten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik zou een kanttekening willen maken en een vraag willen stellen. Ik heb volgende bedenking. Er werd reeds gewezen op de schokkende beelden die gisteren werden uitgezonden. Uw Congolese ambtgenoot spreekt daarin over Afrikaanse medeburgers als afval, als microben die methodisch moeten worden uitgeroeid. Na het tonen van die beelden vraagt men naar uw houding en opinie en u zegt dat dit niet relevant is zo lang er geen veroordeling is geweest van die uitspraak.

Mijnheer de minister, hoewel ik uw beleid inzake de mensenrechten steun, tartte uw reactie gisteravond alle verbeelding. Het aanzetten tot volkerenmoord is

strafbaar en wordt in ons land sinds 1993 internationaal vervolgd. U ziet het voor uw ogen gebeuren, u neemt kennis van de verklaringen en u zegt te willen wachten tot er een vonnis is uitgesproken.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer Pinxten, wat gisterenavond op de VRT werd getoond is niet correct. Ik kende de verklaringen van de heer Yerodia toen niet. Ik heb ze daarnet pas op een videocassette gezien.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Als u die verklaringen niet kent, bent u onbekwaam !

De **voorzitter** : Collega Tastenhoye, wees kalm. Iedereen krijgt rustig het woord. Daarna krijgt de minister de mogelijkheid om op de vragen te antwoorden.

De heer **Karel Pinxten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik kom straks bij mijn vraag die precies gaat over het punt dat de minister aanhaalt. Eerst wou ik nog zeggen dat dit soort redenering natuurlijk niet opgaat voor een minister van Buitenlandse Zaken. Als voor de ogen van de minister wordt opgeroepen tot volkerenmoord kan het niet dat men zegt te wachten op een vonnis.

De minister is op het einde van vorige week naar Kinshasa geweest, naar aanleiding van de 40ste verjaardag van de onafhankelijkheid van Congo. Mijnheer de minister, u was daar de centrale gast. Wij hebben dat gezien op foto's en op de televisie. U was echter ook, althans van hieruit gezien, een vrij eenzame gast want op uw niveau was er vanuit de Westerse wereld niemand aanwezig buiten u. Volgens de berichtgeving was er ook slechts 1 staatshoofd - een Afrikaan - aanwezig.

Wat de beelden betreft die gisteravond zijn uitgezonden, zijn er twee mogelijkheden. Ofwel kende u die beelden en die uitspraken van uw Congolese ambtgenoot, wat mij doet besluiten dat u vorige week zaterdag niet op uw plaats was, ofwel kende u die uitspraken niet, wat u nu schijnt te bevestigen. Ook dat is bijzonder erg. Een Belgisch minister van Buitenlandse Zaken, die ook vice-eerste minister is, begeeft zich naar een land dat reeds 40 jaar onafhankelijk is en dat bovendien een vroegere kolonie is. Hij gaat dus op een uiterst gevoelig ogenblik naar een uiterst gevoelige plaats. Achteraf blijkt die minister te zeggen dat zijn dossier niet goed werd voorbereid en dat hij met andere woorden het verleden van de mensen waarvan hij op voorhand wist dat hij ermee zou moeten aanschrijven aan de feestdis, niet kende. Mijnheer de minister, ofwel kende u het verleden van de Congolese president en van uw Congolese ambtgenoot en dan was u daar niet op uw plaats, ofwel heeft men u gebrekkig ingelicht. Dan vind ik dit bijzonder gevaarlijk voor alle toekomstige missies waarbij u ons land als minister van Buitenlandse Zaken en als vice-eerste minister zult vertegenwoordigen.

M. Daniel Bacquelaine (PRL FDF MCC) : Monsieur le président, monsieur le ministre, il me paraît normal, et il a paru normal à pratiquement tout le monde, que la Belgique soit présente à la cérémonie du quarantième anniversaire de l'indépendance du Congo. En effet, il s'agit d'un événement historique qui a concerné aussi bien le Congo que la Belgique et il me paraît normal que la Belgique ait voulu le célébrer.

Etablir des parallèles et faire des amalgames entre cet anniversaire - dont la date n'a pas été choisie - et les déclarations entendues par la suite et le fait qu'un juge d'instruction décerne un mandat d'arrêt international à l'encontre du ministre des Affaires étrangères du Congo quelques jours plus tard, utiliser cet amalgame et en faire un procès d'intention me paraît à la fois inélégant et indécent.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Voor Oostenrijk mag dat wel !

M. Daniel Bacquelaine (PRL FDF MCC) : Je dis ce que je pense de vos déclarations. Il me paraît aussi - mais faut-il s'en étonner ? - inélégant et indécent d'utiliser l'amalgame en comparant la situation autrichienne à la situation en Afrique centrale. L'Autriche est un pays démocratique dans lequel apparaît un gouvernement auquel participe l'extrême droite, un pays qui fait partie de notre patrie européenne. Par ailleurs, nous savons tous que la situation en Afrique centrale est, depuis des années, extrêmement difficile, qu'elle met en conflit toute série de pays qui ne sont pas des modèles de démocratie et dont personne n'a prétendu qu'ils étaient des modèles de démocratie.

Lorsque nous abordons cette question, nous revenons toujours au même débat. Faut-il s'abstenir de toute intervention dans ces pays d'Afrique centrale ? Faut-il au contraire considérer que nous avons une mission à accomplir dans le cadre d'un rétablissement possible de la paix ? Ou bien devons-nous, en nous ralliant à la thèse de ceux qui font aujourd'hui ce procès d'intention, décider une fois pour toutes de laisser aller tous ces pays à l'autodestruction et à la disparition ? Je crois que la vraie question est là. Tout le reste n'est qu'une exploitation politique d'une coïncidence de dates qui n'a rien à voir avec les intentions réelles du gouvernement belge en cette matière.

M. Louis Michel, ministre : Monsieur le président, je ne suis évidemment pas opposé à la suggestion de M. Eyskens d'une enquête à mener au niveau de la justice pour savoir d'où sont venues les fuites. Cela m'arrangerait même plutôt bien. J'en parlerai donc au ministre de la Justice.

Je voudrais simplement vous dire que les plaignants sont au nombre de 16. Ces personnes parlent aussi. Une série de rumeurs nous parviennent, mais elles ne sont

jamais précises. Je n'étais pas du tout au courant. Je le dis et je le répète. Monsieur Pinxten, vous pouvez peut-être dire que je suis un homme incompetent. J'assume. On ne peut pas tout savoir. En tout cas, je ne savais pas qu'une plainte avait été déposée. Je l'ai appris le 6 juin. J'ai été interrogé il y a quelques semaines par des journalistes qui m'ont demandé si je savais quelque chose de ce problème. J'ai répondu que non parce que c'était la réalité. Ensuite, je n'ai plus entendu parler de cela avant le 6 juin.

Je ne savais pas du tout que cette plainte était fondée sur les déclarations de M. Yerodia. Lorsque j'ai été interviewé hier - je ne cherche pas à mettre la responsabilité de quiconque en cause, ni de la VRT ni de personne d'autre -, on ne m'a pas parlé des propos de M. Yerodia, on ne m'a pas répété ce qu'il avait dit. Je n'ai pas vu les images que vous avez vues hier soir à la VRT. J'ai donc réagi à la question de manière totalement abstraite.

On me demande si je considère encore M. Yerodia comme un collègue avec lequel je peux entretenir des relations. Pour moi, tant qu'il n'a pas été condamné, tant que les faits sur lesquels la plainte se fonde n'ont pas été établis, je ne vois pas très bien ce que je peux faire d'autre que de le considérer comme un collègue.

Bien entendu, devant les images que j'ai vues hier soir, je ne peux que me révolter et que réagir par rapport à ces propos. Cela va de soi. Je ne suis pas encore un barbare, monsieur Van den Eynde.

Quant à votre intervention, monsieur Eyskens, je suis évidemment demandeur comme vous pour savoir quelle voie a été suivie pour organiser cette fuite. Evidemment, cela me dérange, cela me gêne.

En ce qui concerne cette affaire, je puis en tout cas vous affirmer que j'aurai très exactement la même attitude que celle que j'ai eue dans l'affaire Pinochet ou que j'aurai dans d'autres dossiers similaires. Il n'est pas question d'interférer une seconde dans cette affaire. Je ne vois d'ailleurs pas très bien quel serait mon intérêt à le faire. Je crois avoir donné les explications demandées.

J'ai répondu à M. Pinxten. Je suis désolé, monsieur Pinxten, mais je ne le savais pas. Ces images ne m'étaient pas restées en tête. J'ai dû être choqué quand je les ai vues en 1998 mais je ne les ai plus en mémoire.

Du reste, je suis un peu surpris que toutes les personnes talentueuses qui m'ont interrogé aujourd'hui n'aient pas réagi et n'aient pas utilisé les déclarations de M. Yerodia pour me convaincre, par exemple, de ne pas me rendre au Congo lors de la commémoration du quarantième anniversaire de l'indépendance.

Je voudrais encore une fois dire très clairement que dans toutes mes relations, toutes mes conversations, toutes mes discussions avec les autorités congolaises ou avec

Louis Michel

d'autres autorités qui ne sont pas des modèles de respect des droits de l'homme ou de démocratie, je respecte toujours ce que j'ai promis à ce parlement, c'est-à-dire de mettre le doigt sur les changements que nous souhaitons dans ces pays, sur ce que nous considérons comme incompatible avec des relations positives, normales et fructueuses. Je n'ai pas manqué de stigmatiser une fois de plus les manquements du régime congolais. Je ne fais pratiquement que cela quand je rencontre ces personnes.

J'ai essayé d'obtenir la réaffirmation publique par le président Kabila - c'était un des objectifs parallèles de la rencontre - qu'il s'inscrivait toujours dans la logique des accords de Lusaka et du dialogue intercongolais. Voilà pour la partie politique.

J'ai fait préparer un rapport et je pourrai, lors d'une prochaine réunion, vous faire un exposé plus circonstancié sur cette visite au Congo, à Kisangani et au Burundi.

Mijnheer Pinxten, ik wist dat niet meer. Dat element had ik niet meer in mijn gedachten.

Je me souviens vaguement de cette déclaration à un moment donné. Mais hier quand j'ai été interrogé, je ne savais pas du tout que c'était sur cette déclaration-là que le juge fondait son mandat d'arrêt et son signalement international.

Je pense avoir ainsi répondu en toute franchise.

Je pense ainsi vous avoir répondu en toute franchise.

De **voorzitter** : Collega's, ik sta niet toe dat een nieuwe vragenronde van start gaat.

Mijnheer Van den Eynde, u bent geen interpellant.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, ik wens alleen de minister erop te wijzen dat hij toegeeft - en zijn woorden verschijnen in de Handelingen - op 6 juni, ei zo na een maand geleden, op de hoogte te zijn gebracht van de beschuldiging...

Minister **Louis Michel** : Neen, niet van de beschuldiging !

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de minister, laten wij mekaar geen Liesbeth noemen ! U zei dat u op 6 juni op de hoogte werd gebracht. Welnu, een maand later begaf u zich ter plaatse en u deed niet eens de moeite om de feiten te onderzoeken.

De VRT toonde documenten, mijnheer de minister, en hun archief staat open, zeker voor de vice-eerste minister.

Ik kan slechts besluiten, mijnheer de minister, dat u zich weinig zorgen maakte omtrent de zware beschuldiging en dat u zich ondanks alles ter plaatse begaf. En dat is precies wat ik u thans verwijt.

De heer **Karel Pinxten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, wanneer een minister van Buitenlandse Zaken, tevens vice-eerste minister, op een dergelijk gevoelig moment een land aandoet waarmee ons land een belangrijke historische binding heeft, moet die missie buitengewoon zorgvuldig worden voorbereid, onder andere door de archieven nauwkeurig te bestuderen en dergelijke. Zo niet worden de minister en ons land nadien blootgesteld aan negatieve kritiek die kan worden vermeden.

Mijnheer de minister, uw antwoord was duidelijk. Inmiddels zag u de schokkende en tegen de borst stuitende beelden die de VRT gisterenavond uitzond. Als u zoals wij zo gevoelig bent voor de problematiek van de mensenrechten, mag ik u dan namens ons allen uitnodigen thans voor de camera's uw afschuw uit te drukken ten aanzien van uw Congolese ambtgenoot omtrent zijn uitspraken van ongeveer twee jaar geleden.

Tijdens deze openbare commissievergadering kunt u, urbi et orbi, uw gebruikelijke woorden uitspreken in verband met de mensenrechten. Uw verklaring zou dan extra gewicht krijgen.

De **voorzitter** : Collega's, in de loop van zijn antwoord gaf de minister reeds een kwalificatie aan deze woorden.

Vervolgens wijs ik u erop dat op het ogenblik dat de bewuste nota's ter sprake kwamen in deze commissie, de vraag rees hoe te reageren ten opzichte van minder aanvaardbare regimes. Moest elk bezoek aan een land waar een dergelijk regime heerst worden vermeden of moest het, integendeel, worden aangedaan om te blijven aandringen op het respect van de mensenrechten ? Bij mijn weten werd deze vraag duidelijk beantwoord.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, ik hoorde de minister zijn afschuw uitspreken omtrent de verklaringen van zijn Congolese ambtgenoot.

Ik ga echter een stap verder. Mijnheer de minister, u hebt politieke en juridische initiatieven tegen Chili en tegen Oostenrijk genomen. Bent u bereid dezelfde politieke en juridische sancties te treffen ten aanzien van uw Congolese ambtgenoot, die moord en rassenhaat predikte ?

De **voorzitter** : Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion, des motions ont été déposées.

voorzitter

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Guido Tastenhoye en Francis Van den Eynde en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellatie van de heer Francis Van den Eynde

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, - laakt de politiek van twee maten en twee gewichten bij de beoordeling van buitenlandse dictators;

- laakt de contacten van de minister van Buitenlandse Zaken met zijn van genocide beschuldigde Congolese collega;

- vraagt het ontslag van de minister van Buitenlandse Zaken."

Une motion de recommandation a été déposée par MM. Guido Tastenhoye et Francis Van den Eynde et est libellée comme suit :

"La Chambre, ayant entendu l'interpellation de M. Francis Van den Eynde

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, - dénonce la politique de deux poids et deux mesures mise en oeuvre par la Belgique pour juger des dictateurs étrangers;

- dénonce les contacts entretenus par le ministre des Affaires étrangères avec son homologue congolais accusé de génocide;

- demande la démission du ministre des Affaires étrangères."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de dames Claudine Drion en Leen Laenens en de heren Daniel Bacquelaine, Erik Derycke en Geert Versnick.

Une motion pure et simple a été déposée par Mmes Claudine Drion et Leen Laenens et MM. Daniel Bacquelaine, Erik Derycke et Geert Versnick.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

Samengevoegde mondelinge vragen van de heren Lode Vanoost en Guido Tastenhoye aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over "de mogelijke band tussen de Belgische diamanthandel en vormen van illegale wapenhandel" (nrs. 2102 en 2304)

Questions orales jointes de MM. Lode Vanoost et Guido Tastenhoye au secrétaire d'Etat au Commerce extérieur sur "le lien possible entre l'industrie belge du diamant et des formes illégales de commerce des armes" (n°s 2102 et 2304)

Collega's, gisteren heeft de commissie een zeer interessant werkbezoek afgelegd aan de Hoge Raad voor Diamant. Het verwondert me dat vandaag reeds vragen worden gesteld aan de regering.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, de voorzitter van deze commissie heeft er reeds op gewezen dat we gisteren een bijzonder interessant bezoek hebben gebracht aan de Hoge Raad voor Diamant te Antwerpen. We hebben er heel veel geleerd. Een deel van mijn schriftelijke vragen zijn intussen beantwoord. Uit beleefdheid voor u en voor uw diensten die wellicht hun best hebben gedaan op al de vragen een antwoord te verstrekken, zal ik mijn vragen toch stellen.

De voorbije maanden hebben de Hoge Raad voor Diamant (HRD) en de departementen van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel grote inspanningen gedaan om de handel in zogenaamde bloeddiamanten of conflict diamonds aan banden te leggen waarvan de opbrengst moet dienen voor de illegale aankoop van wapens voor bepaalde rebellengroepen in Afrika vooral in Angola en Sierra Leone. De HRD heeft wereldwijd het voortouw genomen. Meer nog, hij wil zijn engagement nog opvoeren. Ondanks deze grote inspanningen van de HRD menen sommigen nog steeds twijfel te moeten zaaien inzake de goede bedoelingen van de raad. De conflict diamonds maken 3,7% van de totale wereldhandel in diamanten uit, een marginaal deel. Men probeert dit marginale deel van de diamanthandel uit te vergroten en te veralgemenen en de publieke opinie te doen geloven dat heel de diamanthandel bloed aan de handen zou hebben.

Dan kom ik zo tot mijn vragen, mijnheer de staatssecretaris.

Ten eerste, hoe verloopt momenteel de samenwerking tussen de Hoge Raad voor Diamant en de diensten van Buitenlandse Handel en Buitenlandse Zaken ? Voor zover ik mij herinner, was er een task force opgericht. Welke resultaten heeft dat tot nu toe opgeleverd ?

Ten tweede, welke maatregelen werden er onlangs genomen om de handel in zogenaamde conflict diamonds, afkomstig uit rebellengebieden in Afrika, beter te controleren ? Gisteren heb ik daarop al uitgebreid antwoord gekregen, maar ongetwijfeld kunt u daar nog wat aan toevoegen.

Ten derde, wordt het embargo tegen de Unita-diamanten goed nageleefd ?

Guido Tastenhoye

Ten vierde, bent u voorstander van een nieuw embargo ? Immers, in Antwerpen is vernomen dat men volgende week van plan is een nieuw embargo af te roepen, met name tegen Sierra Leone. Wat is uw standpunt terzake ? De Hoge Raad koestert alleszins twijfels over de doeltreffendheid van deze actie.

Ten vijfde, zijn er voor zover u weet in Congo rebellenlegers of zelfs buitenlandse legers die het gemunt zouden hebben op de diamantsector van onze voormalige kolonie ? In welke mate maakt het officiële regime van Kabila gebruik van de diamanthandel om aan fondsen te geraken om zijn oorlog te financieren ? Het zijn uiteraard niet alleen de rebellenlegers die de opbrengsten van de diamant aanwenden, maar evenzeer de officiële bewindvoerders. Heeft Kabila concessies verleend aan buitenlandse groepen ? Is het overigens niet dramatisch vast te stellen dat het Kabila-regime de diamantopbrengsten grotendeels opsoupeert om oorlog te voeren, terwijl de bevolking in de diepste ellende wegdwijnt en wij voor de meest elementaire humanitaire hulp moeten zorgen ? Wat kan België doen om deze situatie te verbeteren ?

Vervolgens vernam ik graag of België erop zal toezien - dat kan via de Verenigde Naties - dat niet alleen de Hoge Raad voor Diamant grote inspanningen doet voor de totstandkoming van een wereldwijde bonafide diamanthandel, maar ook andere landen. Ik denk onder meer aan India en Israël die ook grote diamantcentra huisvesten. Anders kunnen zij van de situatie profiteren door heimelijk illegale trafieken naar zichzelf af te leiden.

Ten slotte, is het niet wenselijk dat de Belgische overheid en de Hoge Raad voor Diamant op het internationale vlak zich scherper profileren inzake de bevordering en de promotie van de Antwerpse diamantsector ?

De heer **Lode Vanoost** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, u bent bevoegd om onze producten in het buitenland te promoten en u moet toezien op de import en export van onder andere de afgewerkte producten, met name de diamant. Dat is overigens een normale opdracht.

Een parlamentslid moet de indruk kunnen wekken dat hij of zij alles weet over van alles. Van diamant - dat moet ik toegeven - weet ik haast niets af. Ik herinner mij enkel uit de les fysica dat diamant een zeer hard mineraal is, waarin men geen stempel kan drukken en waarin men niets kan krassen, wat een deel van het probleem vormt.

Waar ik wel iets van ken, is van wapenhandel en illegale wapenhandel en de verschrikkelijke gevolgen ervan in heel de wereld. Het is nu gebleken dat er een verband is met de diamanthandel. Welnu, over welk percentage het ook gaat, elke procentpunt is er voor mij een te veel.

U zult met mij akkoord gaan als ik zeg dat handel eerbaar is, maar handel moet ook eerlijk zijn en moet een ethische norm hebben. Er zijn dingen die men niet koopt omwille van ethische normen.

Mijnheer de staatssecretaris, welke beleidsmaatregelen hebt u de laatste maanden genomen om klaarheid te scheppen en om te garanderen dat dit niet meer zal gebeuren ? Kunnen wij meer controle krijgen op wat er gebeurt ? Dat interesseert mij.

Staatssecretaris **Pierre Chevalier** : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank zowel de heer Vanoost als de heer Tastenhoye voor hun vragen. Ik zal het klassieke verhaal niet ophangen over hoe belangrijk diamant voor onze economie is. Het is belangrijk. Antwerpen is een van de grote handelscentra voor diamant. De sector van de diamantverwerking telt duizenden jobs. Maar we moeten inderdaad kijken naar het niveau van betrokkenheid van de sector in conflicten in Afrika.

Nog niet zo lang geleden is er in The Financial Times een artikel verschenen waarin werd aangetoond dat alle conflicten in Afrika te maken hebben met diamant. Ofwel worden de conflicten gedeeltelijk gefinancierd door de diamant, ofwel gaat het om het bezit van diamant zodat er wapens kunnen worden aangekocht.

De inspanningen die door de Hoge Raad voor Diamant worden gedaan om meer transparantie te verkrijgen, komen niet voor hun tijd. Als men een loepzuiver product wil verkopen, moet men zeer transparant zijn. Het bezoek dat een deel van de commissie gisteren heeft afgelegd, is heel belangrijk om aan te tonen dat men er in België alle belang bij heeft om de zaken zo doorzichtig mogelijk te maken. Ik verhele ook niet dat ik een zekere wrevel heb ten opzichte van een aantal hypocriete reacties in de wereld. Die zijn er namelijk ook ten aanzien van diamantconflicten. Mijnheer Van Peel, hypocrisie is niet alleen een christelijke deugd zoals een eminent lid van uw partij vroeger heeft beweerd. Hypocrisie is blijkbaar ook een element in de internationale politiek.

De controle op de herkomst en de oorsprong van diamanten is een essentieel element van de problematiek. De materie is echter complex. De mogelijkheid om aan de hand van een fysisch onderzoek door specialisten met zekerheid de oorsprong van diamant te identificeren, wordt door experts zo goed als uitgesloten. Het aantal diamanten van klein formaat dat jaarlijks verwerkt wordt, loopt in de honderdduizenden. Blijkbaar is het bijzonder moeilijk om het onderscheid te maken tussen diamanten die voortkomen uit verschillende ontginningsgebieden die zich vaak uitstrekken over verschillende nationale territoria.

Pierre Chevalier

Bovendien blijkt het niet te volstaan om de oorsprong van diamant vast te stellen om ook te bepalen in welke periode hij werd ontgonnen. De vindplaats kan overgegaan zijn van de controle van de regering naar deze van opstandige strijdkrachten en rebelse bewegingen.

De vraag wordt voorts ook bemoeilijkt door het vrije verkeer van goederen binnen de Europese Unie.

Ondanks deze reële hinderpalen heeft België niettemin inzake diamanthandel een wetgeving op punt gesteld die terecht als een van de meest vooruitstrevende mag worden genoemd. Ik geef u een aantal voorbeelden. Alleen personen die beschikken over een vergunning afgeleverd door het ministerie van Economische Zaken zijn gerechtigd diamanten te importeren of te exporteren. Bovendien worden alle diamanten die in België toekomen op het Diamond Office in Antwerpen onderworpen aan een deskundig onderzoek dat wordt uitgevoerd door beëdigde experts onder toezicht en supervisie van een vertegenwoordiger van het ministerie van Economische Zaken. Bovendien moet worden opgemerkt dat België het enige Europese land is waar de ingevoerde diamanten het voorwerp uitmaken van een dergelijk deskundig onderzoek en onderworpen zijn aan een invoervergunning.

Mijnheer Vanoost, ik kom dan bij uw tweede vraag. Bovendien de controlemaatregelen die werden opgesomd, heeft de Belgische regering onlangs verschillende beslissingen genomen die tot doel hebben de onwettige handel in diamanten op een nog doeltreffender wijze te bestrijden. In de eerste plaats steunt België alle acties om de diamantsmokkel te beteugelen die op internationaal vlak worden ondernomen. Onze regering heeft van in het begin een nauwe samenwerking verleend aan het Comité van Sancties dat door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties werd opgericht om zich te verzetten tegen de inbreuken op het embargo dat tegen Unita werd uitgevaardigd. De Veiligheidsraad heeft in zijn resolutie 12/95 van 18 april ons land trouwens geluk gewenst met de inspanningen die wij op dat vlak hebben gedaan.

Ten tweede, er werd - mijnheer Tastenhoye heeft daar terecht naar verwezen - een interministeriële werkgroep opgericht onder de naam "Task Force Diamond" waarin alle Belgische ministeries en diensten gegroepeerd zijn die bij deze kwestie betrokken zijn. Deze werkgroep vergadert sedert vorig jaar in september zowat elke week en heeft een aantal maatregelen voorgesteld teneinde de controle op de diamanten te verbeteren. Zo komt er onder meer een versterking van de douanecontroles en bovendien werden een aantal gerechtelijke onderzoeken gestart tegen personen die worden verdacht van illegale diamanthandel. Een aantal andere maatregelen worden momenteel nog bestudeerd.

De regering heeft een hervorming van het administratief statuut van de experts van het Diamond Office doorgevoerd uit vrees dat er kon worden gesproken van belangenvermenging. Ik moet daar evenwel aan toevoegen dat er in geen enkel geval een ambtsmisdrif werd vastgesteld. We moeten die mensen dan ook niet met de vinger wijzen. Er zijn ook geregeld contacten met de Hoge Raad voor Diamant te Antwerpen. Er werd een gemengde groep opgericht met vertegenwoordigers van de overheid en de Hoge Raad.

Mijnheer de voorzitter, ik zal nu antwoorden op een aantal specifieke vragen van de heer Tastenhoye. Er heeft een institutionalisering plaatsgevonden van de contacten met de Hoge Raad voor Diamant. Die gemengde groep is samengesteld uit leden van de Task Force en vertegenwoordigers van de Hoge Raad. Op die manier kan de Hoge Raad advies verstrekken aangaande maatregelen die vanuit hun standpunt het meest doeltreffend lijken om de strijd tegen de onwettige handel in diamant op te voeren. De vertegenwoordigers van ons ambt hebben eveneens de kans om de leden van de Hoge Raad te ontmoeten tijdens de talrijke internationale vergaderingen die aan deze problematiek worden gewijd.

Op uw tweede vraag kan ik antwoorden dat België inderdaad verschillende maatregelen heeft genomen. Ik heb dit trouwens reeds gezegd in mijn antwoord op de vragen die door de heer Vanoost werden gesteld.

U hebt ook een vraag gesteld over het naleven van het embargo tegen Unita-diamant. U weet dat er een embargo werd ingevoerd op diamanten die uit de regio komen die wordt gecontroleerd door Unita. Het is daarbij de bedoeling te beletten dat de rebellen van Unita hun oorlog tegen de regering van Angola zouden voortzetten. De gevolgen van dit embargo zijn zeer positief aangezien de middelen van Unita blijkbaar sterk zijn verminderd. Het bewijs daarvan is dat zij diverse posities in Angola hebben moeten prijsgeven. Er kunnen uiteraard nog verbeteringen worden aangebracht teneinde het embargo volledig toe te passen. Ik meen dat we nu reeds kunnen spreken van een strikte naleving van het embargo. België heeft in ieder geval zijn verantwoordelijkheid genomen.

Ik verwijs opnieuw naar de resolutie 12/95 van de Veiligheidsraad.

Wat de nieuwe embargo's betreft, bijvoorbeeld tegen Sierra Leone, kan ik u zeggen dat het embargo dat voor het ogenblik voorgesteld wordt en dat het voorwerp uitmaakt van een ontwerp van resolutie dat ter discussie is, hetzelfde doel heeft als wat in Angola is gebeurd, met name het doen opdrogen van financieringsmiddelen die ter beschikking worden gesteld van rebelse bewegingen.

Pierre Chevalier

Deze resolutie voorziet in de inwerkingtreding van een systeem van certificaten, wat moet toelaten de export van diamant uit Sierra Leone met zekerheid vast te stellen. Bovendien moet dit systeem ook de zekerheid verschaffen dat de export gebeurde met de toestemming van het wettige regime in het land.

Het standpunt van België ten opzichte van dat voorstel is zeer duidelijk : wij ondersteunen alle initiatieven die toelaten om bewegingen als het RUF te beletten de vrede in het gedrang te brengen en de burgerbevolking te terroriseren. We staan dus heel positief ten opzichte van de resolutie van de Veiligheidsraad die de handel in diamant, afkomstig uit Sierra Leone en waarvoor geen certificaat van oorsprong beschikbaar is, te verbieden.

Uiteraard zal de inwerkingtreding van dit embargo rekening moeten houden met de specificiteit van het land zelf. In dat opzicht beklemtoon ik, zoals het Verenigd Koninkrijk heeft gedaan, dat men rekening moet houden met de porositeit van de landsgrenzen van Sierra Leone en met de verscheidenheid aan filières die toelaten dat diamant zou kunnen worden uitgevoerd of wapens zouden worden ingevoerd.

Ik wens bovendien te beklemtonen dat ons land heel recent - op 28 juni - deelnam aan een vergadering in Londen die tot doel had de inwerkingtreding van het systeem van certificaten voor diamant uit Sierra Leone te bestuderen.

De situatie in Congo - daar werd vanmiddag reeds uitgebreid over gesproken - en meer specifiek inzake diamant, is interessant. Het stelt ons in staat vast te stellen dat diamant slechts een onderdeel is van het vraagstuk van de financiering van de rebellen.

Zoals in andere conflictlanden wordt in de democratische republiek Congo aan ontginning van andere natuurlijke grondstoffen zoals kobalt, goud, koper, ijzer, mangaan, aardolie en hout gedaan. Het is bijzonder moeilijk om te zeggen dat het om slechts één bron gaat. Niet enkel diamant, maar ook andere natuurlijke grondstoffen zijn heel belangrijke bronnen van inkomsten voor die rebellen. Daardoor zijn ze in staat zich te bewapenen en internationaal erkende regeringen te bestrijden.

De internationale gemeenschap is zich bewust van het probleem en van de globale aard van het vraagstuk. Door de Veiligheidsraad werd beslist om een expertenpanel aan te stellen om de illegale ontginning van grondstoffen in dat land nader te onderzoeken.

Ik kom tot uw zesde vraag, met name of België er in het kader van de VN zal op toezien dat niet enkel de HRD grote inspanningen levert voor de bonafide diamant-handel. Het spreekt voor zich dat de VN-sancties enkel

efficiënt kunnen zijn als alle landen ze toepassen. België hecht uiteraard het grootste belang aan het feit dat bepaalde maatregelen niet enkel in ons land - wat we doen - maar ook in het buitenland worden toegepast.

Mijnheer Tastenhoye, mijnheer Vanooost, wij nemen verder deel aan alle internationale vergaderingen over diamant en wij leggen daar ook uit, ook in de Veiligheidsraad, welke instrumenten wij ter beschikking hebben. Wij geven toelichting omtrent de genomen maatregelen om alle sancties van de Veiligheidsraad zo efficiënt mogelijk toe te passen.

Al is deze problematiek uitermate complex, zijn de controles moeilijk uit te voeren en is het een feit dat de diamant slechts een deel is van de gehele problematiek, toch blijf ik ervan overtuigd dat de beste manier om diamant te promoten en de handel in diamant op hetzelfde niveau te houden, erin bestaat initiatieven en maatregelen te blijven nemen en erop toe te zien dat diamant geen oorlogen financiert maar wel de bevolking en de economie van de landen waar deze grondstof wordt ontgonnen ten goede komt.

Al de opgesomde maatregelen zullen er ongetwijfeld toe bijdragen de gewettigde handel in diamant in Antwerpen, die zo belangrijk is voor Antwerpen en voor ons land en waarvan we een onderdeel maken van de imago-campagne van ons land, te blijven garanderen. Daarover bestaat een consensus tussen alle politici, en niet enkel de Antwerpse politici, in dit land. Ik wens dat ook zo te houden.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de staatssecretaris, ik dank u voor uw omstandig antwoord en uw positief engagement. Het is mij bekend - en dat is ons ook gisteren in Antwerpen duidelijk gemaakt - dat de diensten van Buitenlandse Zaken en van Buitenlandse Handel in het kader van de VN hun best doen voor de Antwerpse diamanthandel. Wel vond men het jammer dat men de HRD in de steek laat als het erop aankomt het controlesysteem op het terrein in Afrika toe te passen. In Angola heeft de HRD een controlesysteem opgezet, met inbegrip van certificaten. Men is van plan dat ook in Sierra Leone te doen, maar daar staat de HRD alleen en is er te weinig logistieke hulp van de overheidsdiensten. Op het diplomatieke vlak is men dus tevreden over de Belgische diensten, maar men zou wat meer logistieke hulp van de overheid willen krijgen voor de implementatie op het terrein. Mijnheer de staatssecretaris, misschien kunt u deze bedenking aankaarten bij het volgende overleg van de task force teneinde na te gaan in welke mate de Belgische overheid, samen met de HRD, ter plaatse kan zorgen voor de implementatie van al die regels die worden uitgevaardigd. Tenslotte is de HRD geen overheidsdienst, maar een particuliere instelling. Wel wordt hij enigszins geacht namens de overheid op te treden. In dat opzicht lijkt het mij logisch dat de overheid logistieke steun levert.

De heer **Lode Vanoost** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de staatssecretaris, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord. Ik verheug mij erover, weliswaar vanuit een ander perspectief dan voorgaande spreker. Mijn bezorgdheid is niet zozeer dat de diamantsector zoveel mogelijk wordt gevrijwaard en gepromoot - hoewel dat er voor mijn part gerust mag bijkomen - maar wel dat er geen import en export plaatsvindt met dubieuze landen. Daarom vraag ik dat men met dezelfde waakzaamheid als nu blijft toekijken op deze sector.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, het probleem in dit debat - de staatssecretaris en collega Vanoost hebben erop gewezen - is precies de vermenig van terechte idealistische humanitaire motieven en het gebruik van uitgerekend die motieven voor concurrentievervalsing en verdediging van de eigen markt. Het is heel belangrijk om het onderscheid te maken tussen beide. Mijnheer de voorzitter, bijgevolg verwelkom ik het initiatief dat u gisteren hebt genomen om met de diverse fracties in dit parlement over deze problematiek een gemeenschappelijke resolutie uit te werken. Het zou een belangrijk signaal zijn, niet in het minst omdat binnen veertien dagen het Werelddiamantcongres in Antwerpen begint.

Een niet-partizane benadering vanuit diverse politieke fracties in dit parlement zowel vanuit humanitaire bekommernissen als vanuit de bekommernis voor de sector zou een goed signaal kunnen zijn om dit te kunnen tot stand brengen.

Staatssecretaris **Pierre Chevalier** : Mijnheer Tastenhoye, inzake de logistieke ondersteuning is de HRD inderdaad een privé-organisatie die zelf voor de verdediging van de belangen van haar leden moet instaan. Onze diplomatieke diensten hebben terzake echter ook verantwoordelijkheden maar zij zijn, onder meer in de landen met conflictzones, niet sterk vertegenwoordigd.

De man die hiervoor op het departement verantwoordelijk is, vertrekt binnenkort op post. We hebben er nu reeds voor gezorgd dat de diensten voldoende bemand zijn om de zaken nauwgezet te kunnen opvolgen. Uw opmerking is terecht. We moeten voor voldoende logistieke ondersteuning zorgen.

Mijnheer Vanoost heeft niet echt een vraag gesteld.

Mijnheer Van Peel, ik deel uw mening. Ik juich het initiatief toe om een gezamenlijke resolutie in te dienen. Er is inderdaad een merkwaardige vermenging van idealisme en eigenbelang. Ik heb de indruk dat bepaalde buitenlandse collega's zich een handelsfonds aan het maken zijn op deze problematiek, wetende dat dezelfde problematiek zich ook in hun eigen land voordoet met veel minder controle. Ik zal niet nalaten om de desbetreffende collega's hierover maandag 10 juli 2000 in de Raad voor Algemene Zaken in de Europese Ministerraad te interpellieren. U weet ongetwijfeld over welke landen ik het heb.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de staatssecretaris, ik suggereer u om eens te spreken met de Britse onderminister van Buitenlandse Zaken. Het is ons gisteren in Antwerpen duidelijk geworden welke rol deze man speelt. Ik zou het op prijs stellen mocht u hem even aan de tand voelen als u daartoe de gelegenheid hebt.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

- *De openbare commissievergadering wordt gesloten om 15.50 uur.*

- *La réunion publique de commission est levée à 15.50 heures.*